

Význam deratizace a ochrany zásob je nepopiratelný

Nešlo jen o deratizaci. Obsahem odborného semináře konaného koncem května v Královicích u Slaného bylo hubení škůdců a deratizace v ochraně zemědělských skladů komodit, osiv a potravinářských skladů.

Že se jedná o důležitou činnost nejen v minulosti, ale i v současné době, potvrdila účast více než devadesáti přítomných, ve velké převaze z řad deratizátorů a firem tuto činnost provádějících. Nejednalo se o žádnou řečnickou akci s přednesem formálních referátů, ale naopak o výklad odborníků, kteří mluvili opravdu k věci. Snad i proto přijeli účastníci z různých českých i moravských regionů. A co hlavně. Přijeli za informacemi, znalostmi, novinkami a poznáním. Jak v úvodu zdůraznil jeden z hlavních organizátorů Ing. Radek Aulický, Ph.D., v současné době se střetávají dva názory reprezentované větami „Výzkum nic nedělá“ a naopak „Praxe neví, co chce“. Často jsou to dvě stejné věci, ale nyní se zdá, že mezi nimi existuje jakási zeď. Je to paradox, protože jedno na druhém je závislé, jedno se neobejde bez druhého. Seminář byl programově rozdělen do dvou bloků.

V prvním bloku se prezentovala vědecká témata, ve druhém pak přípravky pro deratizaci a proti hmyzím škůdcům skladů komodit, osiv na farmách a v potravinářském průmyslu. Je dost možné, že právě nyní, kdy jsou sila, sklady a haly stále ještě zaplněny obilím ze sklizně 2022, bude celá problematika ochrany zásob proti škůdcům zvláště aktuální.

Aktuální problémy a nedostatky

- absence odborných kurzů a školení (např. fumigační kurz)
- absence cvičných polygonů (např. pro výcvik deratizace)
- absence odborných seminářů
- absence výukových a studijních materiálů
- absence poradenství v oblasti problematiky skladističských škůdců

Tento seminář byl proto první vlaštvou s cílem, jak tuto skutečnost zlepšit. Na příkladu z Francie, kde se Radek Aulický zúčastnil kurzu fumigace, ukázal, jak by to mohlo vypadat i v ČR. Kurz byl pojat komplexně, nejen informacemi o aplikaci přípravků, ale také o stanovení koncentrace fumigačních plynů, použití ochranných pomůcek, hodnocení účinnosti, rezistence atd. Z příkladu je zřejmé, že právě na poli vzdělávání profesionálních pracovníků DDD a jejich činnosti je co zlepšovat a napravovat.

Sezení na dvou židlích

I tak by bylo možné označit vystoupení doc. Ing. Václava Stejskala, Ph.D. V České republice rozdělením přípravků k ochraně komodit, osiv, skladů na farmách a v potravinářství na přípravky na ochranu rostlin a biocidy přináší nejen deratizačním profesionálním specialistům a DDD firmám, ale i uživate-

lům jejich služeb neskutečné problémy. Například v USA žádné takové dělení neexistuje. V praxi to znamená, že deratizační činnost má velké rozkročení do sektoru ministerstva zemědělství (legislativa i odborná způsobilost), stejně jako do oblasti ministerstva zdravotnictví. Přirozeně potom vzniká problém, kde končí přípravek na ochranu rostlin (dále POR) a kde začíná biocid? Dnes je snahou nahradit problém pojmem „hraniční použití“. Tím to však nekončí. Na příkladech etiket přípravků Phostoxin a Delicia Gastoxin Václav Stejskal ukázal dvě odlišné klasifikace a rozpor v systémech povolení zásahu v režimu ÚKZÚZ (až 1 měsíc) a KHS (do 48 hodin).

Problém je v tom, že etiketa přípravků (Gastoxin je POR) vyžaduje před použitím ohlášení KHS. To je ale omyl, protože do kompetence KHS přípravky na ochranu rostlin nespádají. Čili není to kam a komu ohlašovat! Do kompetence KHS patří biocidní fumiganty (např. fumigace mlýnů pomocí HCN). Pokud osoba oprávněná provádět speciální ochrannou dezinfekci, dezinfekci a deratizaci nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi, které mají přiřazenu třídu nebo třídy a kategorii nebo kategorie nebezpečnosti akutní toxicita kategorie 1, 2 nebo 3, nebo toxicita pro specifické cílové orgány po jednorázové nebo opakované expozici kategorie 1 podle Nařízení (ES) č. 1272/2008, je povinná písemně oznámit tuto skutečnost orgánu ochrany veřejného zdraví a obecnímu úřadu příslušným podle místa provádění činnosti, a to nejpozději 48 hodin před počátkem této činnosti.

Proto je třeba věnovat velkou pozornost textům etiket POR i biocidů. Zdá se, že by v řadě případů byl jejich výklad oříškem i pro právníky. Na otázku, zda si mohou zemědělské, osivářské a potravinářské firmy sami provádět deratizaci na farmě či ve skladu se i kvůli legislativním problémům nabízí jednoznačné nedoporučení. Již jen proto, že hranice mezi POR a biocidem je velmi tenká, nejasná. Například biocidní rodenticidy případně použité ve skladech farmy nejsou klasifikovány jako POR! To zároveň ukazuje na nutnost odpovídající nutné kvalifikace pro aplikaci biocidů. Jedním z důsledků špatné a nekalifikované praxe bývají sekundární otravy! Situaci ztěžuje novela Zákona na ochranu zvířat proti týrání č. 501/2020 Sb. v paragrafu 5, věnovanému deratizaci, který zakazuje použití čelistových nebo lepočných pastí.

Příležitosti

Je otázkou, kolik příležitostí pro profesní činnost servisních organizací DDD může být v době, kdy přicházejí další a další legislativní re-

Václav Stejskal

Radek Aulický

strikce, v důsledku čehož neubývají pouze přípravky POR, ale i biocidní přípravky. Na druhé straně vznikají nové, až dosud nepoznané problémy s ochranou proti až dosud neznámým invazním škůdcům.

Václav Stejskal považuje za příležitost:

- 1) fumigaci s nutnou kvalifikací
- 2) fumigaci v lese na kůrovcové dřevo
- 3) použití nových aplikátorů rodenticidních přípravků v ochraně proti hraboši polnímu
- 4) budoucnost registrace antikoagulantů v nástrahách pro deratizaci

Co se týká hraboše polního, na příkladech článků otištěných v časopise „Venkov“, vyvrátil tvrzení, že kalamita hraboše polního úzce souvisí se současnou velikostí honů. V kalamitních letech 1907, 1917 a 1919, kdy v tehdejší Československu existovala malá políčka a nikdo netušil jejich rozorání při komunistické kolektivizaci, rovněž došlo k přemnožení tohoto škůdce.

Novinky

v oblasti DDD představil Radek Aulický nově vyvíjený ruční aplikátor umožňující snadnou aplikaci pelet do nor hrabošů, za předpokladu jejich stejné velikosti. Další novinkou jsou elektronické senzory určené k monitorování škůdců na principu akustické detekce hmyzu v uskladněných komoditách. Oba prototypy přístrojů zde byly vystaveny.

Detekce a monitoring škůdců

byly tématem přednášky Mgr. Tomáše Vendla, Ph.D. a velmi úzce souviselo s problematikou integrované ochrany prosazované i v tomto oboru. Detekce je jednorázové zjištění stavu přítomnosti škůdce. Monitoring je systematické sledování a sběr informací o škůdci nebo skupině škůdců v průběhu času. Detekce i monitoring škůdců jsou velmi důležité nejen v oblasti zemědělství, ale i potravinářství. Mají za úkol zjistit:

- přítomnost a množství škůdců (létařící a lezoucí hmyz, roztoči, hlodavci)
- fragmenty hmyzu v komoditě a potravinách
- stopy po aktivitě škůdců (okus aj.)

V řadě případů jde o zjištění, zda se jedná o primární nebo sekundární škůdce, či skrytou infestaci (pilouši). Jindy je důležité odlišit skutečné škůdce od neškůdců. Představeny byly pomůcky v podobě identifikačních klíčů.

Druhý blok odborného semináře byl zaměřen na konkrétní přípravky z kategorie biocidů. I ty ubývají a představují ekologických aktivistů v EP, že proti myši domácí stačí použít pouze mechanické pastičky, byla vyvrácena ukázkou jejich kalamitního výskytu v Austrálii. Své přípravky představily firmy DeWolf GROUP s.r.o., Hubex s.r.o. a Pelgar s.r.o., a DDD SERVIS, spol. s r.o.

Potěšitelnou zprávou pro všechny přítomné deratizátory bylo oznámení prodloužení registrace oblíbené

Různé druhy formulací rodenticidních návnad

Různé druhy formulací rodenticidních návnad

Prototyp sondy na aplikaci nástrah Stutoxu do nor hraboše polního

účinné látky pirimifos-methyl – „zlatého evergreenu“ a tím i možnosti využití insekticidní dýmovnice pro profesionály Actellic dýmovnice k hubení skladištních škůdců až do roku 2026.

Jak dál?

Je dost možné, že právě nyní, kdy jsou sila, sklady a haly stále ještě zaplněny obilím ze sklizně 2022, bude celá problematika ochrany zásob proti škůdcům zvláště aktuální. Program semináře i bohatá účast potvrdily, že v proble-

matice hubení škůdců a deratizaci v ochraně zemědělských skladů komodit, osiv a potravinářských provozů jsou čerstvé informace velmi důležité. I proto by bylo účelné odborný seminář zopakovat i pro moravské zájemce a v každém případě najet na jeho pravidelnou každoroční frekvenci konání. Nelze přehlížet ani tu skutečnost, že se vše uvedené týká i celého sektoru osiv a také potravinářského průmyslu od jejich výrobců až po distributory i prodejce komodit a potravin.

Ing. Michal Vokřál, CSc.

INSEKTICIDNÍ DÝMOVNICE PRO UZAVŘENÉ PROSTORY

PelGar s.r.o.
Na Výsluní 7/2424 • 100 00 Praha 10
Telefon: 274 770 944, 608 923 215, 602 219 959
info@pelgar.cz

PelGar
S.R.O.

Přípravky lze zakoupit pouze u našich distributorů/prodejců
www.pelgar.cz

Actellic[®]
Dýmovnice

Účinná metoda hubení skladištních škůdců

Fortefog Greenhouse SG
Česneková dýmovnice

Česnek zdraví přínášá, molice a mšice ho ale nesnáší!

CYTRON SUPER SG
Insekticidní dýmovnice vyvolávající jedovatou mlhu

VULCAN
insekticidní dýmovnice